

Skog Alnarp

Floran hittar till ny ädellövskog

Även i ett biologiskt utarmat landskap hittar lövskogens växter tillbaka om de får chansen.

Nya forskningsresultat visar att det räcker med mindre bestånd nyetablerat ädellöv för att skogen ska blomma.

I halvkuggan av gamla ekar och andra lövträd finns en rik flora. På våren blommar vitsippa och blåsippa, följt av buskstjärnblomma, liljekonvalj och en mängd andra lundväxter. Lövlundarna hör till det gamla kulturlandskapet och har ofta ersatts av barrskog eller ett modernt jordbrukslandskap.

Frågan är i vad mån floran kan återskapas genom att plantera ny lövskog.

FÖR ATT få reda på det har forskare vid SLU i Alnarp och Stockholms universitet undersökt planteringar av ny ekskog på åkermark vid de skånska godsens Skabersjö och Torup.

– Det har gett oss en unik möjlighet att följa utvecklingen. Planteringarna, vilka är 20 - 140 år gamla ligger delvis som små öar i jordbrukslandskapet och delvis intill äldre skog, berättar professor Jörg Brunet.

Resultaten är både hoppingivande och överraskande.

EN avgörande fråga är förstås växternas förmåga att sprida sig. Inventeringarna visar att

Jörg Brunet

merparten av skogsfloran kan finnas på plats inom 60–80 år om planteringen har kontakt med äldre skog.

I isolerade planteringar, helt omgivna av åkermark, går det betydligt långsammare.

Det tycks gå en gräns vid ungefär 100 meter. Där avståndet till gammal skog är längre hittade forskarna runt hälften så många typiska skogsväxter som i gammal skog efter 100 år.

I BÅDA typerna av planteringar blir floran med tiden alltmer lik den i gammal ädellövskog, men det tar olika lång tid beroende på avstånd till gammal skog.

– Det här visar på möjligheter för skogsfloran. Tidigare trodde man att typiska skogsväxter generellt är dåliga på att sprida sig, eftersom de ofta saknas i nyetablerad skog, men det beror mer på olämpliga mark och ljusförhållanden i den nyetablerade skogen än på arters dåliga fröspridning. Till exempel är ny granskog för mörk, medan björkbestånden är för ljusa för lundväxterna.

– Ek, som vi studerat fungerar bra. Den gynnar mångfalden av andra växter och förmodligen även av många djur. Då det gäller att skapa rätt ljusförhållanden kan exempelvis asp också vara

Det blommar i den unga ekskogen. Foto: Jörg Brunet

ett bra trädslag, säger Jörg Brunet.

LIKVÄL finns stora skillnader i spridningsförmåga.

Orkidéernas lätta små frön sprids lätt med vinden. Andra, exempelvis bredbladiga lundgräs, har frön med krokarna som fastnar i djurpäl.

Bland de svårspredda arterna märks de med stora frön som sprids med olika arter av myror. Hit hör många av de tidiga vårblommorna, som sipporna, nunneörter, lungört, skogs- och lundviol.

Också arter med vegetativ förökning genom utlöpare, däribland lundarv, tar tid på sig, men vandrar sakta in i nya planteringar som ligger intill äldre skog.

Vissa typiska skogsarter finns på plats efter 10–15 år när krontaket börjar sluta sig i den unga skogen. Två exempel är ormbunkarna träjon och skogsbräken, vars små sporer lätt sprider sig över stora avstånd. Därefter kommer de andra växterna efter hand.

ETT överraskande resultat är att storleken på den nyanlagda lövskogens inte har någon betydelse i skogarna vid Torup och Skabersjö. Ett knappt hektar ger samma mångfald som flera hektar.

– Vi föreslår därför att man vid nyetablering av lövskog i jordbrukslandskap planterar både nära äldre artrik skog och utspritt i det öppna jordbrukslandskapet. Då skapas ett nätverk av skogspartier som kan fungera som ”språngbrädor” för skogsväxternas fortsatta spridning.

Detsamma gäller för etablering av nya bestånd av ädellöv i skogslandskapet.

RESULTATEN har nyligen redovisats i en artikel i Journal of Applied Ecology. Forskningen har finansierats av Formas och av Naturvårdsverkets miljöforskningsanslag och är ett samarbete mellan Jörg Brunet och Per-Ola Hedwall vid SLU i Alnarp och Sara Cousins och Jessica Lindgren vid Stockholms universitet.

Kontakt

Jörg Brunet, jorg.brunet@slu.se

Per-Ola Hedwall, per-ola.hedwall@slu.se

Redaktör nyhetsbrevet

Pär Fornling: par.fornling@slu.se